

DE MEDICINSKA KRAVEN I TRAFIKEN

Information om trafikmedicin

Enligt 3 kap. 2 § i körkortslagen (SFS 1998:488) får körkortstillstånd meddelas endast för den som med hänsyn till sina personliga och medicinska förhållanden kan anses lämplig som förare av ett körkortspliktigt fordon.

Detta betyder att det ställs krav på den som vill köra ett motorfordon. Du måste ta ansvar i trafiken och följa de regler och föreskrifter som finns. Du får inte ha någon sjukdom som påverkar, eller kan påverka, din körning på ett negativt och trafikfarligt sätt. I den här broschyren redogörs för några av de krav som ställs och även en del om varför dessa finns. Det ställs som regel högre krav för körkort med behörighet för tung lastbil, buss samt för taxiförarlegitimation.

I föreskrifterna om medicinska krav för innehav av körkort m.m. (VVFS 2008:158) kan du läsa mer. Föreskrifterna finns att hämta på Transportstyrelsens hemsida www.transportstyrelsen.se/vag. Där finns även körkortsblanketter och mer information om trafikmedicin. Föreskrifterna kan också beställas kostnadsfritt hos Vägverket, tfn. 0771-119 119 eller e-post vagverket.webbutik@vv.se.

Körkortsbehörigheter

A motorcykel, A1 lätt motorcykel, AM moped klass I*, B personbil med en totalvikt på högst 3,5 ton och lätt lastbil samt enbart ett lätt släpfordon, terrängvagn och motorredskap klass I, C tung lastbil med eller utan ett lätt släpfordon, D buss med eller utan ett lätt släpfordon och E släpfordon oavsett antal och vikt.

* Från den 1 april 2009 kan ansökan om körkortstillstånd för behörighet AM prövas. Körkort med behörighet AM får utfärdas från den 1 oktober 2009.

Synfunktioner

Körkort för behörighet A, AI, AM, B, BE samt behörighet för traktor

Att du ska ha tillfredsställande syn är självklart. Därför måste du bifoga ett intyg om synprovning (undersökning av både synskärpa och synfält) när du ansöker om körkortstillstånd. Ett sådant intyg kan du få av t.ex. en optiker eller på en trafikskola.

Det krävs att du har minst 0,5 i synskärpa när du ser med båda ögonen (du får använda glasögon eller kontaktlinser). Om du är enögd krävs synskärpa 0,6. Ditt synfält måste motsvara minst ett normalt ögas synfält när du ser med båda ögonen. Du får inte vara totalt nattblind. Dubbelseende kan accepteras om det bara märks när du tittar långt åt sidorna, långt uppåt eller långt nedåt (utanför 30°) eller om det kan bedömas att dubbelseendet inte är till besvär i trafiken. Färgblindhet utgör inte något hinder.

Vissa ögonsjukdomar kräver intyg som ska utfärdas av läkare med specialistkompetens.

Körkort för behörighet C, CE, D och DE och taxiförarlegitimation

När du ansöker om körkortstillstånd måste du bifoga ett läkarintyg inklusive ett intyg om synprovning. Det krävs att du har 0,8 i synskärpa i det bästa ögat och 0,5 i det sämre ögat (du får använda glasögon eller kontaktlinser). Du får dock ha taxiförarlegitimation om du har minst 0,8 i synskärpa när du ser med båda ögonen utan något särskilt krav på synskärpa i det sämre ögat. Du får inte vara enögd. Du ska som regel ha normala synfält i båda ögonen. Du får inte vara totalt nattblind och du får inte ha något dubbelseende alls. Färgblindhet utgör inte något hinder.

Vissa ögonsjukdomar kräver intyg som ska utfärdas av läkare med specialistkompetens.

Hörsel

Om du på grund av öronsjukdom har yrsel eller balansrubbing måste du ha ett intyg från läkare med specialistkompetens inom området. Nedsatt hörsel eller dövhet är inte något hinder. Om du har körkort för buss eller har taxiförarlegitimation måste du dock kunna kommunicera med dina passagerare.

Rörelseförmåga

Vissa personer har från födseln, genom olycka eller sjukdom någon form av nedsatt rörelseförmåga. Du kan ha körkort trots din funktionsnedsättning om du kan köra fordonet på ett trafiksäkert sätt. För att få köra taxi eller buss måste du också kunna hjälpa dina passagerare.

Om ditt rörelsehinder väsentligt påverkar körförmågan ska fordonet utrustas med tekniska anordningar som kompenserar detta. Ditt körkort kan i vissa fall begränsas till att bara gälla en viss typ av fordon eller fordon med viss teknisk utrustning.

Om du har en sjukdom som i framtiden kan komma att innebära nedsatt rörelseförmåga kan du behöva lämna in läkarintyg med vissa intervall, t.ex. varje eller vartannat år, för att visa att du fortfarande uppfyller de medicinska kraven.

Psykiska sjukdomar och störningar

Schizofreni, bipolär (manodepressiv) sjukdom, allvarliga personlighetsstörningar och annan psykisk sjukdom eller störning kan utgöra hinder för att du ska få ha körkort. För att kunna ge klara besked om vad som gäller dig måste din sjukdomsbild bedömas med tanke på eventuella trafikrisker. Oftast krävs intyg från läkare med specialistkompetens i psykiatri.

ADHD, autismspektrumtillstånd och liknande tillstånd

Om du har en diagnos som t.ex. ADHD, DAMP eller Aspergers syndrom är det i de flesta fall inga problem med att få körkortstillstånd, men det krävs att du lämnar ett läkarintyg som visar hur allvarligt tillståndet är. Om du t.ex. har svår störning av impuls kontroll eller om tillståndet är kombinerat med missbruk eller kriminalitet kan det innebära att du inte bedöms lämplig att ha körkort. Medicinering av dessa tillstånd sker ibland med centralstimulerande medel, t.ex. amfetamin. Om behandlingen fungerar bra och sköts på det sätt som läkaren ordinerat innebär detta oftast inget hinder för körkort.

Psykisk utvecklingsstörning

Om du har en psykisk utvecklingsstörning krävs det att du lämnar ett läkarintyg när du söker körkortstillstånd. Om utvecklingsstörningen är allvarlig innebär det att du inte kan få körkort. Har du en lättare psykisk utvecklingsstörning görs en bedömning från fall till fall om man klarar trafikens krav.

Alkohol, droger och läkemedel

Om du missbrukar eller är beroende av alkohol, läkemedel eller andra droger kan du inte få ha körkort eller taxiförarlegitimation förrän du har visat att du kan hålla dig nykter och drogfri. Ett läkarintyg måste styrka att du har normala blodprover när det gäller alkoholkonsumtion och när det gäller annat än läkarordinerat bruk av droger, att du är helt fri från allt sådant bruk. Exempel på sådana droger är: opiater, amfetamin, cannabis, hallucinogener, flyktiga lösningsmedel, narkotikaklassade läkemedel och anabola steroider.

Om du har dömts för grovt rattfylleri (i regel 1,0 promille eller mer) under de senaste fem åren måste du, när du ansöker om körkortstillstånd, med ett läkarutlåtande kunna styrka att du inte är opålitlig i nykterhetshänseende. Läkarutlåtandet ska vara utfärdat av läkare med specialistkompetens i psykiatri eller annan specialistkompetent läkare med särskild kunskap i missbruksfrågor. När du har fått körkortstillstånd måste du genomgå ytterligare minst två läkarkontroller under de följande 18 månaderna.

Diabetes

Om du har diabetes måste du bland annat ha kunskap om varningstecken på lågt blodsocker för att få ha körkort. Dessutom ska sjukdomen vara välinställd och behandlingen i övrigt fungera bra. Vid insulinbehandling är det framför allt risken att bli medvetlös på grund av för lågt blodsocker som innebär en trafikfara.

Behandlas sjukdomen med insulin får du i regel inte ha körkort med behörigheterna C, CE, D, DE eller ha taxiförarlegitimation. Om du har en välinställd diabetes typ 2 (åldersdiabetes) kan du dock få ha dessa behörigheter samt taxiförarlegitimation även om du har insulinbehandling.

För fortsatt innehav måste du med jämna mellanrum lämna in nytt läkarintyg och oftast också synintyg.

Epilepsi

Vid diagnosen epilepsi krävs i regel att du har varit anfallsfri det senaste året om du ska få ha körkort med behörighet A, A1, AM, B, BE samt behörighet för traktor. För körkort med behörighet C, CE, D eller DE samt för taxiförarlegitimation krävs anfallsfrihet under de senaste tio åren. Även om du varit anfallsfri under ett respektive tio år får du inte ha körkort eller taxiförarlegitimation om resultatet av EEG-undersökningen eller andra medicinska förhållanden visar att det finns en påtaglig risk för anfall.

Sömn- och vakenhetsstörningar

Sömnapné, snarksjukdom, narkolepsi eller andra sjukdomar som innebär sömn- eller vakenhetsstörning kan innebära att du inte får ha körkort, behörighet för traktor eller taxiförarlegitimation, särskilt om det kommer fram att du någon gång somnat i trafiken på grund av sådana tillstånd.

Demenssjukdom

Om du har någon form av demenssjukdom, t.ex. Alzheimers sjukdom, innebär det att du inte får ha körkort, behörighet för traktor eller taxiförarlegitimation. Om demensen bedöms som lindrig kan du emellertid få ha körkort med behörighet A, A1, AM, B, BE samt behörighet för traktor.

Om du har andra allvarliga störningar vad gäller uppmärksamhet, omdöme och minne, så kallade kognitiva störningar, kan det innebära att du inte får ha körkort. Sådana störningar kan uppstå efter sjukdom eller skada som drabbar hjärnan, t.ex. vid stroke eller efter svårare hjärnskakning. Också medfödda hjärnskador kan utgöra hinder för körkortsinnehav.

Läkares anmälningsskyldighet

Enligt körkortslagen måste en läkare som vid en undersökning finner att du av medicinska skäl är uppenbart olämplig att ha körkort eller taxiförarlegitimation anmäla detta till länsstyrelsen. Innan läkaren gör en anmälan måste han/hon tala om för dig att en anmälan kommer att göras. Läkarens anmälningsskyldighet går här före tystnadsplikten. Läkaren kan också ge ett muntligt körförbud så länge som han kan lita på att du följer det. Muntligt körförbud kan t.ex. behövas under utredning av en sjukdom eller om man förväntar sig att sjukdomen kan gå tillbaka.

Giltighet av körkort för tunga fordon för personer över 45 år

Om du har behörighet för tung lastbil eller buss (C, CE, D och DE) gäller dessa behörigheter endast tills du fyller 45 år. Du måste då med ett läkarintyg visa att du uppfyller de medicinska kraven för behörigheterna. Dessa körkortsbehörigheter förnyas sedan för tio år i taget om läkarintyg visar att du uppfyller de medicinska kraven. Transportstyrelsen meddelar dig i god tid att du måste ansöka om förlängning av behörigheterna.

Har Du frågor?

Ta i första hand kontakt med körkortsenheten på länsstyrelsen i ditt län. Du kan även kontakta Trafikmedicinska rådet på Transportstyrelsen i Borlänge, telefon 0771-503 503

Telefon 0771-503 503
www.transportstyrelsen.se